

Plymouth, Pa. 19 Spalnio.

Užėjus vėl rudenio ilgiems vakarams, visūse didesniūse miestūse ir miesteliūse, prasidėjo, kitūse prasidės nū 31 Spalnio vakarinės mokyklos dovanai. Lietuviams rodyjame pasinaudoti iš jų, vietoje praleidimo laiko kareziuose. Esant 30 mokintinių, miestų valdžia dūda atskirų kambarių ir mokintoją. Mokinama daugur bus tik angliskai, nes lietuvių, kurie galėtu mokinti angl. ir lietuviskai, nėra. Mokins raszyti, skaityti, aritmetikos (skaitlių), geograpijos, vedimo knygy ir t. t. Mokslas prasidės ant 7 valandos vakare ir truks iki 9. Po dvi valandas kas vakars, apart subatos. Tai gi, kurie turite laiko, pasinaudokite iš tos progos o džiaugsitės ką išmoke.

Rupesczu „Lietuvaiczių Draugystės“, kad lietuviai turētu sau atskirų kambarių ir mokintoją, mokyklų virsziniškai pažadėjo tai padaryti, jei susirinks atsakantis skaitlius mokintinių. Musų mieste, Plymouth'e, prasidės mokimas 31 Spalnio. Į tokią vakarinę mokyklą gali eiti vaikai ir mergaitės nū 12 iki 21 metų. Susirinkus 30 mokintinių, butu patalpinti jie viename kambaryje ir turētu sau atskirų mokintoją. Kas panorētu savo vaikus į vakarinę mokyklą leisti, turi pirmu užrašyti jūs. Vardus galima padūti pās Dr. J. Želvieng, ant kampo Centre Ave. ir Church str. kaip ir „Vienybės“ redakcijai.

Vietoje „Kardo“ iszėjo pirmas numeris „Naujos Draugijos“. Turinys jos toksai, kaip buvusio „Darbininko“ Prekė ant metų \$2,00.

Adresas toks:

„Nauja Draugija“

536 S. Paca str.

Baltimore, Md.

Negalime tikrai patvirtinti tos žinios, bet girdėjome, kad „Garsas“ isz Minersvillės keta kraustytis į Elizabeth, N. J. Visą „Garsą“ nupirkęs kun. Zindzius. Senasis „Garso“ redaktorjus, p. V. Stagaras, vėl bus redaktorium. Sako, nušibodę jau Pensylvanijos kuningams su „Garsu“ dovytis, tegul pavargsta ir kiti bent kiek. Kad tikt „Garsas“ neuzsimanytu plaukti per atlantiką!?

Uzsitarnavusia n rasztininkui, paaukavo:

St. Bielys isz Plymouth, Pa. 1—

J. Kazimierskis „ —50

S. Gaubas Traverse City —50

Paulina Gaubienė „ —25

R. Gaubas „ —25

J. Latvėnas „ —25

Isz Prusu Lietuvos.

Lietuviai dėl paleidimo Dr. Brūžio isz beprotnamio, nieko nesirupina. Mat jie atsideda ant „teisingosios“ karaliskos valdžios. Jug butu galėję sudaryti peticiją, susiraszyti ke liolikai szimtų ir pareikalauti staigaus paleidimo, paimdami atsakymą ant savęs. Allenbergo beprotnamio perdėtinis, Dr. Sommer, tvirtina, kad Dr. Brūžį reikia paleisti, kadan gi jis sveikas yra.

Rinkimai pasiuntinių į karalystės seimą paskirti ant 3 dienos Lapkriczio. Ar pasiseks vėl vieną lietuvi iszrinkti, sunku ispėti, nes rinkimai į karalystės seimą yra atviri, renka tikt žodžiu, o ne slapta kaip kad į ciecorystės seimą. Dėlto rinkėjai nenorėdami užsitraukti neapykantą valdžios, prieszai savo norą, renka veik vien konzervatyvus. Vokiszki konzervatyvai mėgino „Liet. Skyrymo Draugystę“ ant savo pusės patraukti, žadėdami gelbėti lietuvi rinkti, bet draugystės virszininkai ir patsai kandidatas turįs jiems dūti rasztiską patvirtinimą, kad seime lietuvių pasiuntinys pri-

gulės prieš jų partijos ir su jeis balsūs. „Liet. Skyrymo Draugystė“ tokį reikalavimą atmetė ir pasiryžo darbūtis viena.

Klaipėdoje 24 Rugsėji buvo Sskr. Dr. susirinkimas, ant kurio susirinko apie 200 lietuvių ir pastatė kandidatais Klaipėdos ir Szilokarcziamos pavietams Joną Smalakį, kuris yra pasiuntiniu ciecorystės seimo ir Jurgį Strėkį. (Pirmiaus buvau praneszęs, kad antrūju kandidatu paskyrė p. Szuiszelį isz Užanaiczių, bet tasai paskyrimas buvo netikras.)

Rinkimų kovai vėl kylant, atsiranda iszgamų-judoszių, kurie brolius lietuvius į vokiszkių konzervatyvų žaką suvaryti nor. Tokiais judosziais yra surinkiminkų vadovai, kurie vietoje savo klausytojams Dievo žodį iszguldyti, graudena lietuvius, kad ne skirtu lietuviszko pasiuntinio o klausytu tikt vokiszkių konzervatyvų. Tokiu judosziūm yra Kibelka, žodžio sakytojas, ir labai szvents žmogus. Jis gauna už tai užmokėti nū vok. konzervatyvų isz žalezių skarbo. Tokiems judosziaims lietuviai turētu nors pylos gerai supilti.

Vokiszki konzervatyvai norėdami lietuviams akis apmulyti, užtaria lietuvių reikalus, kuriūs pirmiaus niekino. Ant susirinkimo Tilžėje nutarė ir patvirtino, kad jų kandidatai von Sanden (szpekteris p. Keidelio isz Gelgaudiszki) ir iszgama Kazokas isz Vainuczių, turi teisiūs lietuvių praszumus užtarti, idant jų vaikai tikėjimo reikalūse motinos kalboje butu pomokinami ir grynai lietuviszcai moką iszguldytojai (tulakai) jiems dūdami butų. Lietuvių reikalavimai, jų maldos gromata su 28,000 paraszų teisingi esą. Bet Dr. Sauerveiną jie užkėsti negalį, nes tas demokratas esąs ir lietuviams tikt iszkadą darą. Niekszai nonor pripažin-

ti, kad jie Dr. S. užmanymą ir darbą paėmė už savo mierį. Kas nepažįsta jų veidmainystės

Priekulėje lietuviszcai izegnojo 100 mergaiczių ir 40 vaikų. Mergaitės buvo pasirėdę lietuviszcai, su baltais marszkiniais, kas labai gražiai iszveizėjo. Saugūse izegnojo liet. 30 mergaiczių ir 12 vaikų. Verdainėje izegnojo 39 mergaites ir 32 vaikus, Klaipėdoje izegnojo 62 mergaites ir 49 vaikus.

Rugsėje 19 dieną siautė baidra ant kursiszkių marių ir baltjurių. Nū Liepojaus iki Palangai rado 120 skendūlių ant kranto iszmestų. Kursiszkių marių pakraszciūse gi 9 skendūlius iszmetė. Esant giedriam orui, buvo jie zvejoti iszplaukę ir taip pagavo jūs audra. Prigėrusiejie palieka didelį skaitlių naszlių ir naszlaiczių. B.

Isz Kitur.

Amerika ir Ispanija.

Ispaniszki komisoriai Paryziuje gavę paliepimus isz Madridto, perstatė amerikoniszkiems komisoriams, kad Amerika neteisingai reikalaujanti Pilipinų salų ir jeigu neatsisakys nū savo reikalavimo, tai palieps gen-gub. Blanco Kuboje, kuris turi gana kareivių ir giūklų, tolei neapleisti Havanos, kol Pilipinų klausimas nebus užbaigtas Paryziuje, kad virszininkystė ant Pilipinų salų turi buti ispaniszka. Ispanijos valdžia gerai žino, kad tokis jos reikalavimas gali parsikviesti Amerikos laivynę griovimui pakrasztinių jos miestų. Bet žino vėl gerai, kad tokis pasikėsinimas Amerikos, Europos pakraszciūse, sukels Austriją, Vokietiją, Italiją ir Prancuziją, ir pasekmė gali buti tokia, kad Europos vieszpatystės tarptautiszku ke liu nuspręstu kam turi priklaudyti Pilipinų salos, o kaip dabar, kurias nori pasilaikyti

Amerika ir Ispanija. Ispanijos diplomatai žino, kad didžiausiu grąsinimu Amerikai, yra užlaikymas Blanco's Havanoje ir mislyja tūmi Ameriką nugązdinti. Kariaunos vadai geidžia, kad Amerika užpultu ant Havanos nū jurių ir sausumos; jie tiki, kad Havanos drutvietes Amerika neįstengs sugriauti. Matoma, kad ispaniszki komisoriai baugina Ameriką, norėdami savo pusei naudingesnį ką išsiderėti, bet ar Amerika pabugs tų gązdinimų ir išpildys Ispanijos reikalavimus, tai kitas klausimas.

Salą Porto Rico ispanai apėleis iki 1 Lapkričio o Kubą iki 1 Grūdžio. Taip reikalauja amerikonzki komisoriai Kuboje. Bet ar ispanai iki tam laikui išsikraustys, nežina. Amerikonai paskyrė išsiųsti į Pilipinus 5000 kareivių ir 200 apicerių dar. Ispanijos karės ministeris gavęs žinę nū gen. Rios iš Pilipinų, kad visatinai sumusęs pasikėlėlių pajėgas ant salų Luzon ir Visayas. 122 pasikėlėliai užmuszti tapę bei keli szimtai sužeistų; priegtam atėmę pasikėlėliams daugel visokių ginklų. Išrodė, kad tasai pėrgalėjimas bus tiktai popierinis, nes apart Ispanijos, iš kitur patvirtinanczių žinių nėra.

Vokietija. Vokietijos laikraszčiai, o ypatingai katalikiskos partijos, centruoto, didei sujudo ant popiežiaus, kad tasai apsergėjamą katalikų rytūse (Turkijoi) pavedė Prancuzijai, ko labai trozko Vokietija. Popiezius vienok savo parėdymą neatmainė ir Vokietija atszaukė savo pasiuntinį iš Vatikano namon, pertraukdama susineszimą su popieziūm ir atmesdama jo globą pavestą Prancuzijai, apsimdama pati savo katalikus apsergėti netikt Turkijoi bet ir visūse krasztūse sviet). Ciecorius išszitarę, kad kol popie-

zius neprisilenks ant Vokietijos reikalavimų, tolei nebus pasiuntinio prie Vatikano. Vokietija norėdama popiezių priversti išpildyti savą reikalavimus, gal pradės spausti katalikus Vokietijoje, sergėdama jūs kitūse krasztūse.

Ciecorius ir ciecorienė iszkeliavo į Jeruzolimą ant paszventinimo tenai pastatytos liuteriskos bažnyczios. Savo apsergėjimui paėmė visą pulką žandarų. Ant paszventimo bažnyczios užkvietė Jeruzolimoi esantį Danijos kuningą, kuris pakvietimą priėmė, apie ką patyrusi Danijos valdzia privertė atsisakyti nū tos iszkilmės dėlto, kad vokiecziai atimtame nū Danijos kraszte, labai verczia į vokieczius tenai likusius danieczius. Dėlto daniecziai nors vieno tikėjimo yra su vokiecziais, bet dėlei tautiszko persekiojimo nenori dalyvauti nei tikėjimo reikalūse. — Prusų lietuviams verčėtu isz to paveikslą imtis.

Prancuzija. Darbininkai straiką tēse tolyn. Geležinkelių darbininkai taip gi sustraiškavo, bet unijų virszininkai paliepė straikeriams užsilaikyti ramiai. Prie sziujų prišėdo ir dailydės dar. Ministeris atvirų darbų rodyjo kontraktieriams ir darbdaviams išpildyti darbininkų reikalavimus. Darbdaviai pažadėjo mokėti po 60 centimų už valandą darbo. Anglijos ir Vokietijos laikraszčiai pranaszauja, kad Prancuzija stovi ant kraszto revoliucijos. Paryzius ir kiti didesni miestai pilni yra kariaunos. Ant geležinkelių stacijų taip gi stovi po keliolika kareivių ir trukiai recziaus eina negu paprastai dėl stokos darbininkų.

Tuli prancuziszki laikraszčiai pranaszauja, kad tarp kariaunos esąs sūkalbis praszalinti visą dabartinę ministeriją, kuri užsiėmė perkratymu Drefuso provos ir tūmi gėdą daro

visai Prancuzijos kariaunai. Karės ministeris buvo pasirengęs ant kelionių, ir dėl tos paškalos susilaikė nū jos.

Apkaltinus E. Zolą, už provos kasztus valdzia iszpardavė jo naminius daiktus, iszkelia vos Zolai į Szveicariją. Kasztų buvo 30,000 frankų. Ant iszpardavojimo sūėjo Zolės szalininkai ir apsiėmė visus Zolės daiktus nupirkti. Pirmiausiai pardavė stalą ant kurio Zola vis raszė, kuris kasztavo 120 frankų. Szalininkai už tajį įsiulė net 32,000 frankų ir tūmi pasibaigė iszpardavimas.

Szveicarija. Europos vieszpatystės užmane iszdraskyti Szveicarijos respubliką, kaipo lizdą visokių politiszky prasiškaltėlių, kurie Szveicarijoi randa prieglobą. Iszdraskant Szveicariją, dalys tektu Vokietijai, Italijai ir Prancuzijai, kurios rubežiūjasi su Szveicarija. Maskolija to ypatingai geidžia ir gundo prie to Prancuzija, nes tūmi tikisi isznaiškinti savo neprietelių lizdą.

Szveicarija yra nepriegulminga respublika, nesikisza į kitų vieszpatysczijų reikalus, ir jos gyventojai džiaugiasi isz visatinos laisvės ir nepavydi tosios atėjusiems isz despotiszky szalių. Isz priezasties nudurimo Austrijos ciecorienės per italiszką anarkistą Szveicarijos gyventojai gali netekti laisvės.

Egiptas. Aleksandrijoi suaresztavojo 9 italiszkus anarkistus, kurie spendė ant gyvasties Vokietijos ciecoriaus, kada jisai butu atkakęs į Kairą. Ciecorius atmainė savo kelionę vien į Palestina, kur anarkistai pasikreipė taip gi. Gal ciecorius sugrįž isz savo kelionės neaplankęs Palestinos.

Korea. (Azijoi). Mieste Soul susekė sūkalbi ant gyvasties Korejos karaliaus, kurį

norėjo nunūdyti. 3 sūkalbininkus sugavo ir pakorė. Vieno sūkalbininko paczią apszudyjo ant 3 metų kalinio ir 100 rykszczių, kad toji teisino savo vyrą.

Dalis darbu.

— *Glen Lyon, Pa.* Czionai sustraiškavo vaikai, kurie renka akmenis isz anglių ant brėkerio (szleitpykerei) už tai, kad kompanija nutraukdavo po vieną valandą jų darbo; dirbo 9 valandas o kompanija priėmė tik 8. Sustraiškavus vieni nėjo dirbti kiti gi ėjo. Į vietą straiškūjanczių vaikų, kompanija parsikvietė vaikų isz Nanticoke, kurie lygiai buvo sustraiškavę ir jie atvykę privertė visus straiškūti. 10 ir 11 Spalnio vaikai mėgino neleisti kitų į darbą o dirbančius iszvaikyti. Akmens buvo darbe nū 11 ryto iki 6 vakare. Vaikų isz brėkerio iszvyti negalėjo, bet atlaikė kalnakasius nū naktinio darbo, kur sustoję pagal szafą su akmenais laidziojo ir kalnakasiai turėjo grįžti namon. Vaikai iszdaužė akmenais visus langus bosų ir tuliems dar galvas pramuszė. 11 Spalnio keliolika vaikų suaresztavojo. Straikeriai turi nū 7 iki 25 metų. Graudu buvo žiurėti ant tų mažiulių basų, nūgų su su akmeniu ir lazda rankoje, kovojančių už savo buvį jau su vagiais kapitalistais.

— *Virden, Ill.* 12 Spalnio straikeriai susimuszė su jūdaisiais darbininkais, kuriūs kasyklų savininkai parsigabeno isz Alabamos valstijos į 200. Straikeriai patyrė, kad tą dieną visą trukį pargabens jūdų darbininkų ir jie skaitliuje į 2000 susirinkę ant stotės laukė trukio parvaziūjant ir ketino nedaleisti iszlipti nei vienam jūdamjam. Trukiui parvaziavus ir sustojus, jūdie jie budami pamokinti; ir ap.

ginklūti nū kompanijos, pradėjo sžaudyti į straikierius iš vagonų, ant ko straikieriai lygiai sžuviais atsakė. Po dviejų minučių pasirodė apie 20 užmusztų o 30 sunkiai pažeistų straikienu. Kiek jųdujų užmuszta ir sužeista, nėra žinics, nes tiejie su trukiu pavaziavo į Springfield. Straikieriai nuszoė vieną sžerifo pagelbininką ir vietinį policijantą. Gubernatorius pasiuntė kariauną ir paliepė virszininkams nedaleisti iszlipti jųdiemsiams, jeigu kompanija jų daugiau pargabentu. Kareiviai atėmė ginklus kasyklų sargybos, 125 sžaudykles „winchester“ ir 2,500 sžuvių. Lygiai atėmė ginklus ir nū straikienu. Gubernatorius pirmiaus jau buvo užgynęs pargabėnimą jųdujų, bet kompanijos to nepaklausė. Gubernatorius paliepė kariaunai niekur nedaleisti jųdiemsiams iszlipti isz trukio ir į kasyklas jų neleisti. Gubernatorius kaltina kasyklų savininkus už tają zudystą. Matysime kas liks kaltais tos zudystos. Kompanijos kaltina gubernatorių o gubern. kompanijas. Galima tikėtis, kad pro va iszpuls vis kitokia, kaip Lattimerio.

— *Waterbury, Conn.* Darbai czionai yra vidutiniai, dirba visas dienas, bet isz kitur atvaziavusiam darbą sunku gauti. Dirbtuvės turi savo darbininkus ir atvykusių nereikalauja. Dėlto Waterbury darbo jieszkoti neapsimoka.

— *Springfield, Ill.* Straikienu komitetas iszrinko 20 vyrų, kurie turi darbūtis isz laikyme tvarkos. 500 straikienu yra pasirengę nedūti iszlipti jųdiemsiams, jeigu kompanijos jų parsigabentu.

— *Menominee, Mich.* Vietinės lentų pšovincijos padarė kontraktus, reikalaujamas 15,000,000 pėdų medžių len-

toms. 4 partijos po 50 vyrų iszėjo jau į miszkus kirsti, ir nupūlus sniegui, su szlajoms galės medzius prie gelzkelio privežti ir tada pristatyti į pšovincias. Darbininkai per žiemą turės darbo.

— *Tamaqua, Pa.* Kasyklose Coaldale No. 8 užsidegė gazai, dėlko 5 kalnakasiai smertį rado o 11 sunkiai apdegė.

— *Connellsville, Pa.* The Oliver & Snyder Steel Co. nū panedėlio pradėjo dirbti ir dirbs bene per visą žiemą. Per dieną isztarpina 500 tonų geležies. Darbininkai ant tulo laiko turės darbo.

— *Pittsburg, Pa.* Vietiniai geležiniai pabirkai veik visi pradės dirbti, apart tų, kuriems reikalinga yra pataisa. Nors daugelis pabirkų dirba, taciaus darbininkų pulkai be darbo vaikszezioja.

— *Albia, Ia.* Monroe paviete atrado didelius anglies plotus. Vietiniai kapitalistai rengiasi parengti kasyklas.

— *Moweagua, Ill.* Vietinėse kasyklose dirba pilną laiką, nes komoanija turi daugybę užpraszymų.

— *Piedmond, W. Va.* Davis Coal & Coke Co. apgarsino, kad dirbsę pilną laiką, dėle gero pareikalavimo kokso. Kompanija atidarė dar naujas kasyklas arti W. Va. Junction kur daugelis darbininkų gavo darbą.

— *Ashland, Wis.* Dėl stokos darbininkų, kuriūs butu galima pasisamdyti reikale, moka už valandą 50 ct. Dauguma darbininkų iszvaziavo į Dakotą ant pjutės ir sugrįž tiktai iszkulus javūs.

Connellsvillės apielinkeje darbai eina gerai prie degini-

mo koksų. Peczių, kur degina koksus, yra 18,643, kurių degė 14,130, o 4513 nedegė. Praėjusę sanvaitę iszdegino kokso 143,008 tonų, kur pirm praėjusę iszdegino 140,660. Rugsėjo mėnesyje kas sanvaitė iszvežė po 140,000 tonų 8106 karūse. Prekė kokso už toną po \$2 iki 2,30. Daugumoje kokso dirbtuvių dirba po 5 dienas.

Isz Amerikos.

Wilkes-Barre miestas.

Bėgyje mėnesio Rugsėjo Wilkes-Barre mieste tapo suaresztavota 140 ypatų, 15 moterių ir 125 vyrai, 71 buvo apsidegę, 58 nevedę, 11-gi buvo nepilnameczių. Pagal tautas buvo 79 amerikonai, 12 airių, 10 velszių, 7 rusinai, 7 jųdiejie, 5 vokiecziai, 4 anglikai, 3 austrijokai, 5 vokiecziai, 3 lietuviai, 3 lenkai, 2 žydai ir vienas kinietis. Už girtūklystę suaresztavota 29, nedorą pasiėlgimą 30, užpūlimą 2, musztynes 18, prieszinimasi policijai 1, už neszvankų rėkavimą 2, vagystės dėl 4, paleistuvių 2, neczystai gyvenanczių 22, pardavimą gėrymų 1, sumuszimą 4, valkatų 6. Paklydusių mažų vaikų rado 9, kuriūs atsiėmė tėvai.

Su tėvo užmuszėj u apside.

Isz Pine Bluff, Arkansas, sunus vieno farmerio bei kitojo duktė įsimylėjo ir paketino apsivesti, nors abiejų tėvai tam prieszinosi. Negaudami rodos su tėvais jauniejie, pasiryžo pabėgti. Jaunosios tėvas sergėjo savo dukterį, kad neatsilankytu jos numylėtinis. Jaunasis vienok pridavė jai žinę, kad su vezimu jos lauks paskirtoje vietoje. Duktė pabėgo o jos tėvas pasigedęs dukters leidosi vyti ir užtropijo ant bėganczių pėdsako. Jaunosios tėvas taikėsi nuszauti negeidziamąj žentą, bet nepa-

taikė. Zentas gindamasis isz karto perszoė busentį išsvj. Lavoną palikę ant kelio, jauniejie nuvaziavo į Redfield ir susivincziavo. Po szliubui abudu nuėjo į policiją ir apreiskė savo darbą.

Gerassnaikinimas ligos sėklų.

Philip, Miss. koksai svietimas baltas žmogus apsirgo geltondrugiu ir neturėdamas kur pasidėti, nuėjo į murinų bažnyčią ir toje praleido visą naktį. Nedėlioje atėję murinai į bažn. aną atrado ir davė žinę vietinei sveikatos užveizdai. Dr. Harrison atrado ligonį sergant drugiu ir nuejo anam pajieszkoti vietos bei gydūlių. Susirinkusiejie nusprendė, kad ligonis pilną bažnyčią pripildęs drugio sėklų, ir norint taises isznaikinti, reik sudeginti bažnyčią ir patį ligos tėvą. Bažnyčia buvo 3 mylių atokume, ir kada daktaras sugrįžo paimti ligonio, rado bažnyczios tikt pelenus o ligonį suanglėjusį.

Maszinistai sustraikavo.

Szale New York'o ant salos State Island sustraikavo maszinistai ir peczkuriai nū elektrikos namų reikalaujami pakėlimo algos. Kompanijos straikienu reikalavimą atmetė o tiejie sustabdė visas maszinas, kurių dėl turėjo sustoti strytkariai ir visur atsirado tamsa vakarais. Žmonės turėjo su likternoms vaikszezioti, o vagims geriausia proga vogti pasipynė. Straikieriai keta patraukti prie savęs ir konduktorius su motormonais nū strytkarių.

\$12,000,000 dėl naujų mokyklų.

New York'o valstijos mokyklų perdėtinei reikalauja \$12,000,000 daugiau, negu praėjusį metą, dėl statymo naujų mokyklų ir padidinimo mokintojams algos po \$3. Praėjusį metą New York'o valsti-

ja iszdavė ant mokyklų \$24, 571,537. Perdėtinėi savo reikalavimą tvirtina tūmi, kad daugelis vaikų negalėdami sustilpti dabartinėse mokyklose, laksto po gatves ir mokinasi vogti. Ir, jeigu gyventojai moka mokesčius, tai turi jie matyti ir žinoti, ant ko tie jie sudaudojami yra. Per pastatymą naujų mokyklų, New York'o gatvės taps apvalytos nū 50,000 vaikų. Bepigu gyventojams, kur tokias milžiniškas sumas paskiria ant mokslo.

New York'o
knygynas.

Nū 1 Liepos 1897 iki 1 Liepos šių metų „N. Y. Public Library“ aplankė 130,000 žmonių. Per tą metų knygyno knygos pasidaugino ant 27,800 knygų. Britišką muzėjų Londone (Anglijoje) tame laike aplankė tik tai 100,000 žmonių ir knygos pasidaugino ant 27,500 knygų. Tai gi 300 egz. mažiau už New York'o knygyną. New York'o knygynas įgijo labai brangią knygą iš 1500 metų, kurios vėnas egz. randasi Brit. Muzėjui ir dar vienas Vienoje, dailos istoriškame muzėjui.

Tikietas.

SOCIALISZKOS DARBININKISZKOS PARTIJOS ANTURĖDNINKŲ VALSTIJOS PENNSYLVANIJOS:

Gubernatorium: J. Mahalon Barnes, Philadelphia, Pa.

Vice-gubernatorium: Wm. H. Thomas, Buena Vista, Pa.

Pasiuntiniai į kongresą: John R. Root, Pittsburg, Pa.

Donald L. Mouro, Du Bois, Pa.

Sudžia į augszečiausį sudą: Dr. B. B. Lavengood, Bellwood, Pa.

ANT URĖDU PAVIETO SCHUYLKILL:

Kongresmann, Pierce Walker,

Senatorium, John Skivington, Globėju pavargėlių S. Miesel, Kontrolierium, Jonas Medelis, Legislatorium, V. Balceziunas, Koronerium, Jos J. Ryan.

Visi darbininkai, norinti pagerinti savo buvį privalo savo balsus atidėti už virszui minėtus kandidatus.

ANT URĖDU PAVIETO LUZERNEŠ.

Szerifu — Nym Seward.

Coroner — S. O. Kiefe

(abudu iš Luzernės).

Controler — James Reithofer

Recorderiu — John Pesotini

(abudu iš Duryea).

Draugbroliams blaivininkams.

Dėlko sziadien svietas yra taip nelygus? Vienas turi milijonus, kitas neturi ką pavalygti, vienas yra apszviestas — mokintas, kitas nieko neiszmano ir gyvena dėlto, kad gyvas yra; vienas yra garsus, visi jį garbina, kito niekas nežino, ir jai žino, tai tikt kaip nenau dingą, tamsų ir kenkiantį draugijai.

Apsvarstant tą reikalą ne vienodai visi nuspręs. Socialistai sako, kad tam kalti didžturečiai, kurie spaudžia ir skriaudžia darbininką nedūdami jam pasikelt augszečiaus dėlei neturto. Kiti vėl kitaip sako. Tiesa, kapitalistai spaudžia vargszus žmones ir skriaudžia jūs, bet nemaža kaltė yra ir pacziau žmonių darbininkų, ypatingai mus lietuvių. Vietoje laikytis vienybės, isz vien rupintis apie pagerinimą savo buvio, patys savė alina ir skriaudžia lygiai su savo priešais skriaudėjais kapitalistais, ir kartais dar labiau už anūs. Ar gi neskriaudžia darbininkas save, pacziau ir vaikelius, kuris per mėnesį sunkiai dirbęs ir gavęs mažą algą už savo sunkų darbą, vietoje nusi-pirkimo reikalingų daiktų užsilaikymui, apszvietimui savęs ir vaikelų, nuėjęs karcziamon

viską prageria.

Aiszku, kad toks žmogus niekad negali pasikelti ir buti lygus turte bei prote su tokiu, kuris rupinasi apszviesti pagal iszgalę, susiczedyti sziokį tokį turtelį, atskirdamas tąją dalį, kurią pirmasis prageria.

Klausimas: Ką reikia daryti, idant galėtumėm apszviesti ir nors isz dalies susilyginti su apszviestais žmonėmis? Atsakymas: Iszsidadėti to viso, kas užkerta kelią apszvietimui ir mokslui, kas pažemina žmogų; tai yra pastoti blaiviu, atmesti girtūklystę, ir jeigu visi butu blaivais, didesnė pusė aimanavimų, vargo, pesztynių, provų ir visokio budo pažeminanczių žmogų dalykų gautu galą.

Kas sziadien lietuvius laiko tamsoje, letarge ir pažeminime akise svetimtazczių, jeigu ne girtybė? Nepagelbės mums broliai nė mūsų pagelbinių draugysezių įtatai, kad draugai turi būti blaivus, nei „Susi-vienyjimas“, nei pamokslai bažnycziose, kurių labai mažai girdime apie girtūklystę, jeigu mes patys nesikelsime isz to girtūklystės purvyno. Girtaudamas neiszlipsi kol gyvas bus isz skurdo, vargo, nelaimių ir vis dar gilyn grimsi.

Nelaimingi mes lietuviai, neturime vadovų kurie mus ant kelio atvestu, neturime kas mus pamokintu. Laiszečiai vietoja szaukti mus, kaip visz-telius, į pulką, skirsto mus į partijas ir veda tuszezia kovą už įtekme. Mūsų vadovai, kurie ypatiszkai turėtu ant blaivystės dirvos darbūtisi, ant to visai mažai boja.

Tiktai kur nekur, kaip rožė isz tarpo erszkezių, pasirodo maža draugystė, sutverta tų paczių vaikinėlių, kurie prižada dėl abelno gero negerti ap-svaiginanczių gėrymų, szelpti savo brolius ir tėvynę. Norit toji draugystė gryna kaip pank-sas, niekam į kelią nepareina,

o kiek jos draugai turi nukęsti nū tamsesniųjų savo brolių...

Tokių prakilnių draugysezių turime jau keletą ir matyti, kad atsiranda karžygių, kurie pasiszvenczia platinimui tos idėjos — blaivystės, kuri su laiku atnesz gausius vaisius — apgalės girtybę.

Ir dabar sziöse dienose, dėka rupestiūgiems darzininkams, iszdygo nauja „rožė“ blaivystės draugystė po vardu „Lietuvos Sunų“ Serantone, turinti 30 draugų. Nors yra dar tikt du mėnesiai nū užsimezgimo, yra viltis, kad iszaugs į didelį medį ir atnesz gausų vaisių.

Mūsų naujoji draugystė sveikina szirdingai savo drauges visas blaivystės draugystes o labiausiai savo kaimynką „Blaivystės Draugystė“ Pitts-tone, linkėdama kū geriausios pasekmės ir dėkavoja szirdingai jos draugams, kurie mums gelbėjo, pritarė užmanymui, sudrutino prakalboms. Kartu dėkavoja ir vietiniam klebonui, kuris nesigailėjo keletos zodzių, darydamas už gana praszytojams, kad užsakė susirinkimus, paragindamas kiekvieną prisiraszyti.

Mūsų nauja draugystė bus szaka „S. L. A.“ Kiekvienas lietuvis trokszdamas sau laimės ir tėvynei, norėdamas isz-vegti vargo, nelaimių ir pažiaminimo, privalo iszsidadėti to pikeziausio ir bjauriausio papratimo ir rupintis pastoti blaiviu, prisiraszyti prie blaivystės draugysezių.

„Te gyvūja blaivystė

„Ji pakels lietuvestę!

Blaivus Lietuvos sunus.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje XIII Seimas.

Pittsburg'e, Pa. 11. ir 12 d. Spalinio atsiliko Seimas „Susiv. L. A.“, salėje po liet. bažnyczia. Seimą atidarė „Susiv.“ prezidentas kun. J. Žilinskas su trumpa prakalba. Delega-

tų suvažiavo 29, tarp jų buvo tikt 5 kuningai. Seimo prezidentu tapo iszrinktas N. Olszinskas isz Cleveland, Ohio, rasztininkais: V. Stagaras isz Shenandoah, Pa. ir T. Astramskas isz Minersville, Pa. Trečioje valandoje po pietų prasidėjo pirmoji sesija. Svarbesniejie nutarimai Seimo yra šie:

Paskirti \$100' isz aukų surinktu ant ateivių namo, dėl iszleidimo Lietuvos žemlapio su apraszymais.

Atspausti isz „Tėvynės“ svarbesnius rasztus atskiriam į knygeles.

Garbės sanariais paskyrė kun. J. Žilinską už darbavimasi dėl „Susiv.“, ir kun. A. Miluką, už paaukavimą „Susiv.“ knygų vertės \$150.

Piningų įplaukė nū XII Seimo iki 13 Spalnio 1898 m. \$2318,25. Iszmokėta \$3070,57.

Kasoje lieka \$2982,05. Pas kasierių yra \$747,68. Pas Danisevicių ir Mockaitį \$1134,37. Shenandoah bankoje \$1000. Ir \$100 paskolinta Graicziunui Chicagoje.

„Susivienijimo“ virsziniinkais tapo iszrinkti:

Prezidentu: kun. J. Žilinskas isz Plymouth, Pa.

Sekretorium: T. Križinauckas ir isz Plymouth, Pa.

Vice-prezidentu: A. Tepliuszis isz Pittston, Pa.

Kasierium: Ch. Radzevicius isz Shenandoah, Pa.

Knygium: kun. J. Sutkaitis isz Pittsburg, Pa.

Apiekunai { V. Stagaras isz Shenandoah, Pa.

kasos: { M. Klimas isz Pittston, Pa.

Prakalbas kalbėjo: kun. Žilinskas apie prasidėjimą lietuvių Amerikoje, jų dabartinį gyvenimą ir skaitlių. Nurodė kaipo lietuvių zudytojus, girtavimą, musztynes ir provas. J. Kazakevicius kalbėjo apie nenaudą skirstymosi mūsų į partijas. Kun. S. Pautienius kalbėjo apie kasdieninį lietuvių gyvenimą ir jų reikalus. Nurodė, kad apart kitų daik-

tų lietuvių namūse, tankiai galima atrasti baczkutę alaus. O knygų arba laikraszezių nei su žiburiu pas lietuvių nerasi. (Kaip galima laikrasztį atrasti, jeigu isz sakyklos pats užgina skaityti. Užginti skaityti, o paskui kalbėti, kad neskaito, tai gali tikt kun. Pautienius taip veidmainauti.)

Utarninko vakare loszė komediją „Iszgamą“ dviejose veikmėse. Loszikai roles atliko neprascziausiai. Ypatin-gai atsizymėjo senoji Ruszkienė, motina jaunos Marytės ir sunaus, kuris buvo kuningu, pastojo pralotu ir perkeitė savo pavardę ant Ruszkojewski ir tūmi labai didziavosi. Motina su aszaromis meldė susimylimo sunaus, budama varge, kas žiurėtojus didei sugraudino. Tarpe susirinkusių buvojo tokių žalių žmonių, kurie neįstengė ramiai užsilai-kyti ir kėlė tokį ermyderį, kad vos buvo begirdėti losziku kalbos. Tarpūse aktų buvo dainūjamos dainos.

Seredoje atsiliko paroda ir szokis (balius) ant „Turner Hall“.

Ant užbaigimo Seimo laike prakalbą T. Astramskas.

G...

Brooklyn, N. Y. 11 dieną Spalnio 11 val. vakare numirė vietinis liet. parapijos kun. V. Krauczunas. L. J.

Philadelphia, Pa. Musų lietuviszka parapija vėl parengė „fair“ą (jomarką) ant bažnyczios naudos, o kad privileiti daugiau žmonių, įtaisė ir karcziamą drauge. Valstijos tiesos užgina tokias priebažnytines karcziamas, bet kuningas apsisuko taip, kad be baimės galima gerti ant Dievo garbės. Pagal 37 num. „Garso“ tai teisingai ir iszeina, kad: „Bāžnyczia ir kuningai turi buti vadovais ir žvakėmis blaivys-tės (teisiaus girtūklystės) lauke“. Szį metą jau turėsime

du vadovu su žvakėmis į girtūklyste, Chicagoje ir Philadelphijoi. Matot be karcziamos tokio jomarko neušimoka nei pradėti. Isz girtūklystės pareina didžiausia nauda. Musų parapijos ir visos draugystės Amerikoje keldamos balius ar piknykus niekados neapsieina be svaiginanczių gėrymų, kurių mieriu turētu buti, naikinti girtūklystę. Lai musų kuningai nors bažnytines draugystes nū to netikusio budo nujaunkina, o tada isz tikrųjų pavadinšime jūs vadovais ir žvakėmis blaivys-tės.

Philadelphietis.

Orange, N. J. Nors nedaug, bet vis teko patėmyti „Vienybėje“ apie Newarko teatralisz-ką draugystę, vardu „Palangos Juzė“. Toji draugystė savo gyvenime yra loszusi dvi komedijas po du kartu. Pirmą loszė „Krazių skerdynė“ Newark'e, ir vėl tą paczią tragediją Elizabeth'e ant naudos liet. bažnyczios. Antrą loszė „Amerika pirtyje“ ant naudos ateivių namo Naujorke bei vėl Newark'e ant savo naudos. Kaip teatraliszka draugystė vis gi szį tą atliko ir atsizymėjo savo darbu, nes dėlto tikt ir buvo nždėta. Prie tos draugystės galėjo prigulėti kiekvienas lietuvis be skirtumo užsimokant po 10 ct. ant mėnesio. Mieris draugystės buvo loszti teatrus, kelti pasi-linksminimus. Pelną, koks bus surinktas, apversti ant apsiszvietimo — įitaisyti knygyną ir vis tajį didinti — mokin-tis.

Mieris naudingas ir pagirtinas.

Bet kaip atsitiko. Pirmiaus ir asz buyau draugu „Palangos Juzės“ draugystės ir dar kasierium. Užpūlus mane vargui, sunaudojau keletą dol. draugystės piningų savo reikalams ir per 9 mėnesius nėjau ant susirinkimų ir taip iszstojau isz dr. Pradžioje szio mė-

nesio gavau laiszką nū p. M. Ambrozeviciaus su užklausi-mu, ką asz misliju daryti su draugystės piningais? Pakvietimo ant susirinkimo negavau jokio ir patyriau, kad mane keta padūti į laikrasztį dėl paglemzimo dr. piningų. Asz to pabugęs iszsiteiravau, kada bus draugystės susirinkimas ir nuėjau. Po pradėjimui susirinkimo, pirmsėdis papraszė kad apleiscziau susirinkimą kaipo neprigulintis prie draugystės. Po valandėlei pakvietė mane į salę ir apreiszke, jog reikia mą užmokėti mėnesinę už 9 mėn. arba prisiraszti naujai (prisiraszimas kasztūja dolerį), nes vis tas pats brangumas. Asz apsiėmiau prisiraszti isz naujo ir užmokėjau 25 ct. Paskui mą parodė, kad asz turu draugystės piningų 5 dol. 66 ct. Asz norėjau pažiurėti į knygas ar isz tikrųjų tiek esu dr. skolingas. Rasztininkas nedavė mą knygų aiszkindamas, kad nieko nesurasiu, nes daug laksztų esą iszplėszty. Lygiai užgynė ir pirmsėdis knygas peržiurėti, sakydamas, kad gali kiek atleisti nū tu \$5,66. Asz nereikalaudamas nuleidimo, pasakiau, jog dūdu \$4, ir kaip pamatysiu knygose rokundą, jei reiks, dūsiu daugiau, o kad bus per daug, tai mą sugrazinsite.

Po atlikimui draugystės reikalų, tapo užmanyta p. Vaicziuliuno, kad „Palangos Juzės“ mieris esąs negeras užsiminė teatrais ir knygynu, kad vietoje to, pastotu pagelbine draugyste, nes szv. Jurgio draugystė priima tikt tokius, kurie apsiima atlikti velykinę. P. Szopis nurodė reikalą knygyno ir apsiszvietimo, ir rodyjo nenorintiems atlikti velykinės, kreiptis prie Politiszko Liet. Kliubo, kuris nereikalaujas atlikimo tikėjimiszky pareigų. P. Vaicziuliunas atsakė, kad prie Kliubo priguli tikt vieni tamsunai.

„Palangos Juzės“ dr. komite-
tas Vaicziuli mo užmanymui
pritarė ir padavė ant nubalsa-
vimo; balsų buvo lygiai ir
pirmsėdini balsūjant už už
manymą, išz teatralizskos
draugystės tapo pagalbinė.
Dauguma draugų labai išz to
pasipiktino. Prigulėję prie
„Pal. J.“ vien tikt dėl knygy-
no, apsiszvietimo. Labai ne
gerai padarė „P. J.“ komite-
tas, ypatingai pirmsėdi, kad
taip prakilnė draugystę ap-
vertė ant paprastos pagalbi-
nės, nors daugumą draugų pri-
gulė prie kitų pagalbinių drau-
gysezių. Patsai p. pirmsėdis
sutvėrė „Palangos Juzė“ ir
buvo pirmūju jos ramseziu, ir
dabar pats savo trusą į niekus
pavertė. *S. Pranis.*

Waterbury, Conn. Pas
mus buvo parapijos „fair‘as“
kuris prasidėjo 28 d. Rugsėjo
ir 11 d. szio mėnesio užsibai-
gė. Per visus vakarus (10
vakarų) buvo muzika ir sziaip
visoki pasilinksminimai, daina-
vimai; darė kas ką iszmislyjo
jūkingo. Girtavimo visai ne-
buvo. Vieną vakarą buvo išz
„Simano Daukanto“ teatrali-
zskos kūpos rodyta gyvi pa-
veikslai, kaip Lietuva kenczia
po despotizsku jungu caro, ir
antram paveiksle parodė, ka-
da mūsų žmonės įgaus ap-
szvietimą ir vienybę, tada
truks retėzei nū mūsų rankų.
Paskui deklamavojo Ona Ra-
dziuniutė (kokias eiles? Red.),
kas paklausymo ir pagyrimo
verta buvo, bet prieszingai, su-
sirinkusieji nevisi tykai užsi-
laikė, kad ir norėdami kiti pa-
klaudyti, negalėjo dėlei oszimo.
Subatos vakare, 8 Spalių, bu-
vo loszta komedija „Bolesla-
vas ir vėsk. Stanislovas“. Lo-
szikai savo roles atliko gerai,
bet tokia komedija ant žmonių
jokio įspudzio ne padarė.
Kaip menama, tai minėtas
„fair‘as“ davė į 500 dol. pel-
no. Panasziau būdu galėtu to-
kiaus „fair‘us“ parengti tulose

vietose ir dėl tautizskų mūsų
reikalų.

Rupescziu kun. P. Sauru-
saiczio tapo įkurta lietuviszka
mokykla, kurioje dienomis
mokina vietinis dudorius P. G.
parapijonų vaikus, o vakarais
gali eiti kas tikt nori mokintis,
anglizskai arba lietuviszškai.
Iki sziolei mažai pritarėjų ra-
doši. Vaikų lanko liet. mo-
kyklą apie 14-17, o vakarais
suvis pradėjo niekas neiti, už-
metinėdami, kad nėra atsakan-
ezių mokintojų.

Spalių 9 dieną buvo susirin-
kimas liet. klubo kambaryje.
Mieris to susirinkimo buvo,
sutverti socializską sekcija.
Po daugelio manymų, nu-
sprendė remti tą draugijos ge-
rovę. Bet pirmiaus pasiru-
pins gauti lietuviszkoje kalbo-
je socializska platformą su
konstitucija, kuri buvo užgirta
per laikytą New York'e 9 Lie-
pos 1896 seimą (convention).
Butų geistina, kad viena išz
lietuviszkų redakcijų iszverstu
ir atspautu lietuviszškai, nes
kaip dabar jau tulose vietose
užsimezga socializskos kūpos,
mislyju, kad dėl pažinimo
mierio kiekvienas pirktusi.

Zigunas.

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės“

Union City, Conn. Rugs. 30
1898 m. Stovis kasos „T. M.
D.“ pas mane:
Rugs. 9, 1898 Newark, 4,45
„ 12 New York 2,10
„Vien.“ num 36 17,50

Viso \$24,05
Užsitarnavusiam raszt. 5,00

Lieka \$19,05

„T. M. D.“ kasierius
I. J. Grieszius.

Pittston, Pa. Praėjusį ne-
dėdienį czionai susitvėrė kū-
pa „Tėvynės Mylėtojų Drau-
gystės“. Draugų prisiraszė
25. Toliaus, tikimės, dar dau-
giaus prisiraszys. Pittstone

gerų lietuvių netruksta, tiktai
reikia didesnės agitacijos, kal-
bėtojų, kurie iszaiszkintu lie-
tuvystės reikalus placziaus.
Garbė tiems lietuviams, kurie
pasistengė „T. M. D.“ kūpą
sutverti, b-i visiems draugams,
kurie suprato tajį reikalą ir
prisidėjo prie vieszo, tėvynisz-
ko darbo. *Kūpos draugas.*

Prakalbos laikytos 9d. Spal. ant susirinkimo „Lietuvaicziu Dr.“ Plymouth, Pa.

Daktarienė Szliupienė kal-
bėjo: Moterys seniausiu gady-
nių buvo didziausios vergės
ir didei sunkius darbus turėjo
atlikti. Vyrai buvo jų ponai
ir valdonai, ir nedavė jokių
tiesų savo moterims. Bėgant
laikui moters tapo pastumtos
— priverstos pajieszkoti savo
tiesų ir jau pastumose metūse
nemenką dalį yra atgavusios.
Sziadien moters yra jau pakilę
moksle ir pramonėje, visur
vienyjasi, riszasi į kūpas —
draugystes, apart mus lietuvių.
Vienok ir czionai yra matomas
trozskimas susilyginti su kito
mis moterims ir kyla balsai,
kad reikia ir mūsų moterims
apszvietimo, kad jos nėra ver-
gės o tikt lygios draugės gy-
venime, ir nū jų tiktai galime
laukti geresnės draugijos už-
auginant. Amerikos moters
vienyjasi, riszasi į draugystes
ir yra daugelį nuveikę visose
szakosė gyvenimo. Pirmosios
užmanytojos tokių draugys-
ezių buvo iszjūkiamos ir per-
sėkiojamos, bet jos viską per-
kentė ir jas sziadien garbina.
Imkime isz jų paveikslą. Mas-
kolijoi gyvenant negalėtumėm
to padaryti, bet czionai, laisvės
szalyje, niekas neužkerta kelio
mums risztis į draugystes, jei-
gu tikt nestoka supratimo nau-
dos tokių draugysezių. Rei-
kia neužmirszti, kad tikt mo-
ters pakels szalį, tikt iszmin-
tingos motinos! Jeigu vyrai
nevisi apszvieti gali vienytis,

risztis į draugystes, mes mo-
ters galime lygiai daryti.
Tarp mūsų moterių yra di-
dziausia stoka apszvietos, kas
aiszskiai matoma isz jų vaikų
iszauklėjimo, kad vaikai nesu-
sikalba su savo tėvais. Vai-
kai kalba vien anglizskai, mo-
tinos vien lietuviszškai, ir nere-
tai paaugę vaikai gėdisi susi-
tikti motiną ant gatvės. Ar-
gi protinga, apszviesta moti-
na iszaugintu tokius vaikus
kurie jos gėdytusi. Nel Mo-
tinos lietuviszės, auginkime savo
vaikus dorai, įkvėpkime jiems
meilę motiniszkos kalbos taip,
kad jie vietoje, gėdytis kalbė-
ti, didziūtusi lietuviszškai mo-
kėdami ir visur kalbėtu, kur
reikalas yra lietuviszškai. Bu-
damos su vaikais namūse ir
visur, visados kalbėkime lietu-
viszškai. Už silpnėjimą lietu-
vystės tarpe jaunūmenės, kaltė
pūla ant mūsų, motinų, už ne-
gerą auklėjimą vaikų.

Moters susidraugavoję ant
susirinkimų gali apkalbėti
daugelį reikalingų daiktų.
Tarpe draugių rasis motinos
iszauginę ir auginanczios vai-
kus, jaunosios galės pasinau-
doti isz jų pamokinimų apie
auginimą vaikų. Czion galės
apkalbėti naminius klausimus,
kuri kokį darbą dirba, kaip
geriaus tajį atlikti. Czion ga-
lės iszsilavinti ir supras czys-
tai, higieniszskai namus užlai-
kyti. Kiekviena turi laikyti
sau už pareigą iszmokti skaity-
ti bei rasztyti. Mokėdamos vi-
sos skaityti, matysime kas ap-
link mus dedasi. Vyrai te-
gul negina savo moterims at-
ateiti ant susirinkimų, nes
szimtą kartų yra geriaus lan-
kytis ant susirinkimų ir pasi-
mokinti arba pasiklausyti ge-
rų prakalbų, negu sėdėti na-
mieje ir praleisti dovanai lai-
ką tankiai szale blekinės alaus.
Kiekviena tą žinote, kad ap-
szvietą moteriszskė visados bus
geresnė pati ir motina, negu
tokią, kuri tamsi, nieko nesu-
pranta.

Ne pro szalį abelnai mums

lietuviams butu pasimokinti nū musų kaimynų lenkų. Lenkai turi daugel prakilnių draugysečių, vienyjasi ir auga. Lenkai turi jau nemenką ir tautiszka turtą, surinktą iš menkų aukų, cento, penktuko ir t. t. Kur susirenka kelio liką lenkų, tūjaus vienas paaiszkina reikalą ir eina rinkdamas aukas. Tankiai tokias renka merginos jau ir moters, ir retas atsiranda, kurs neįmestu į rankių cento dėl tautiszko turto. Toks rinkimas aukų tapo pas lenkus veik paprociu jau ir tikusis vestuvėms, krikosztynoms arba pūtai, moters neužsimirsšta rinkimą aukų ir paėmusi torielką eina aplinkui. Iš tų mažų aukų lenkai turi jau surinkę virsz \$15,000, kuriūs reikale gali naudoti ant tėvynės reikalų. Pavieniams tiek aukų sudėti butu visai negalimu daiktu. Velytina kad musų moterų draugystė tokiu rinkimu aukų užsiimtu ir gelbētu vargstančią savo tėvynę.

Jusų, Plymouth'o, Lietuvaičių moterų draugystė esate pirmutine Amerikoi, kokios nei Lietuvoi nėra. Jus esate pamatu atgijimo moterų ir tautos. Jus esate vadovės moterų klausimo. Jus esate žvaigždės, kurias kitoms liet. moterims reiks sekti. Žinoma jums reikės nukęsti daugel nesmagių kalbų ir apszmeizimų nū neiszmanėlių. Nenušiminkite, joks prakilnus darbas nėra prasidėjęs be iszjūkimų, persekiojimų, iszniekinimų. Už tai neatbokite to viso, nes gale viskas pasirodys savo tikroje szviesoje ir suteiks jums garbę. Ant galo linkiu kūmi geriausio pasisekimo ir augimo draugystei bei pajiegų priesz užpūlimus.

„Vienybės“ redaktorius p. Mikolainis kalbėjo: Nereikia visai mislyti, kad moteriszkieiai yra nereikalingas mokslas. Mokslas kiekvieną žmogų patobulina ir pasaldina jo gyve-

nimą. Musų moters net iki sziolei yra dar tos mislies, kad joms mokslas nereikalingas, o vien tikt vyrams. Yra tai labai klaidinga mislis. Prisižiurėkime kitų tautų moterims, o pamatysime didelį skirtumą. Svetimtautės moters visos moka skaityti ir raszyti be iszėmimo, daugelis yra mokinesi augsztesnius mokslus ir pagal tai užima žymes vietas, kaip tai daktarų, provininkių, mokiniojų ir t. t. Musų moteriu už tai kaltinti negalima, kad jos nėra lygios virszui minėtoms, tam kaltos yra aplinkybės. Musų moters yra veik visos atkeliavę isz Lietuvos, kurioje visokis mokslas yra užgintas nū maskoliszko rėdo, net pasimelsti isz lietuviszkos kaygos yra užginta. Musų moteriszkie norėdama mokintis, pirmiaus turi mokintis svetimą kalbą, kurioje mokintusi. Lietuvoje abelnai tėvai nesirupina apie dukterų apszvietimą ir leidžia mokintis tiktai vaikus, kartais net kelis, tan kiausiai ant kuningo, kur galėtu leisti ir dukterį, vietoje vieno vaiko. Dėlei stokos apszviestų merginų nyksta ir musų apszviestunai, kurie nerasdami sau apszviestos draugės tarpe lietuvaiczių, apszveda su lenkėms, vokietėms ir maskalkomis ir tūmi pražusta dėl Lietuvos, dėl savo brolių. Tai gi Lietuvos ir lietuvių ateitė priguli nū apszviestu moteriu, kurios sulaiyks nū pražuvimo musų apszviestunus ir užaugins tėvynainiais savo vaikus.

Klausimas dabar, kaip gali musų moters apszviesti neturint nei jokios lietuviszkos mokyklos? Pritirtas yra daiktas, kad mums yiskas atsieina sunkiaus ir brangiaus negu svetimtaucziams. Neturėdami savo mokyklų eikime į svetimtautiszkas, mokinkimės jų kalbą, ir isz to pasinaudodami darbūkimės dėl savo draugijos pakėlimo. Sekime ir pasimokinkime visko, kas gera, nū

svetimtauczių, tegul tikt nestokūja mums gero noro. Turint gerą norą vis pasieksime geidaujama daiktą, nors tas pasiekimas kasztūtu kas ziniką. Svetimtaucziiai turi visokias draugystes, kur suėję apkalba visokius reikalus, tverkime ir mes, pasinaudokime isz jų kalbų. Czionai, Amerikoje, niekas mums nestabdo apszvietimą, jeigu tikt nepatys tą darome savo neparangumu. Nedėldieniais einant gatve, visur matome svetimtauczius, vyrus ir moteris, sėdinczius ant prieangių ir skaitanczius laikraszczius arba knygas, lietuvių taip darančių neteko matyti, lietuvius tankiai galima užtikti karcziamoje geriant ir niekus pliauskiant, moters gi ir susėdę aplink blekinę alaus apkalba apie visų kitų reikalus, nežiurėdamos savų. Nėra dyvo, kad mus svetimtaucziiai taip ir paniekina. Kitaip apie mus kalbėti ir negali. Atmainykime savo gyvenimą nū pikto ant gero, žmoniszko, jie gerai apie mus kalbės ir pagirs, ims isz musų pavyzdį.

Teisingai isztarė Platonas apie darbą, kuris yra atliekamas ilgaplaukio darbininko arba plikagalvio. (Pagal Bite isz „Varpo“) Tasai isztarimas labai tinka atsakymui ant visų nepadorių užmetinėjimų priesz moksliszka iszsilavinimą moteriu. Kad tokių užmetinėjimų ir prieszų yra begalinis skaitlius, ta rodo mums rasztai ir kasdieninis gyvenimas. Retas isz vyrų neskersakiūja ant moteriu, norinczių tarnauti savo dva-izskomis pajiegomis platesnei žmonijai. Jug niekas negali užginti, kad moters ant moksliszkos, literatiszkos ir dailos (tepliorystės) dirvos atlieka reikalus nemenkesnius už vyrus, apart fizeszkų pajiegų ir darbų. Musų moteriu dėlei dvasiszko iszsilavinimo kaltinti negalime, atsiminę jų padėjimą? Ar ga-

lėjo kuri isz jų iki paskutinei gadynei pasirodyti su kokia nauja idėja? Ar gal dar sziaudien mazulmonų moteriszkie, uždaryta pareme, pasirodyti vyrams? Su mažais iszėmimais stovėjo, ir dar stovi ant to paczio laipsnio moters visos Europos. Kas galėtu iszskaityti, kiek dėlto pragaiszo puikių mislių, o kiek isz jų pasinaudojo vyrai? Kaip indijonų moters už savo kruviną darbą nemoka nieko daugiaus nū savo vyrų reikalauti, kaip tikt smugių, taip nemokėjo iki sziol viso svieto moters kitaip pasielgti su savo puikiausiomis mintimis ir jausmais, kaip tikt jūs dėti po kojų savo valdonų-vyrų. Ar iszmintinga moteriszkie, aukaudama savo mintis vyrui, nesutiko kluoczių? Ar vietoje supratimo ir priėmimo jų, nesutikdavo ji apjūką nū vyro, tėvo arba brolio?... O jeigu laimė nulėmė tokiai moteriszkieiai atsirasti szale iszmintingo vyro, tai abi pusės laikydavo už paprastą dalyką, kad vyras pasinaudodamas isz savo žmonos apskelbtu idėju, įgydavo garbę ir dėkingumą žmonijos!

Tikt vienas augsztos garbės vyras, John Stuart Mill, nesislepia, kad didelę dalį puikių mislių įkvėpė jam jo žmona.

Nors iszkovojimas sau lygių tiesų su vyrais reikalauja dar daug truso, bet ir dabar jau galime atrasti tulus iszradymus atliktus moterų.

Pirmiausiai kreipkimės prie daktarystės, kur sziaudien niekas negali niekinti moterų darbą ant tos dirvos, nors dar nevisur (Europoje) daleista moterims pasiszvęsti tam mokslui. Czion matome moterį Burton, kuri iszrado dirbtinį budą penėjimo kudikių. Moterė Bonde iszrado vamzdį dėl gelbėjimo užtrozkusių moterė Boivent iszrado įrankius gelbėjimui gimdanczių.

Paziurėjus į kitą szalį, atrasime ant visokios dirvos bega-

lo svarbius isradimus moterių atliktus. Moterė Mulet isrado raides (litaras) dėl neregių, kurios palengvino tiems nelaimingiems susijonimą su kitais žmonėmis. Dėka tam isradimui, galėjo viena mokinti nė moteries Mulet, neregė moterė Plessis iš Taigny iszdūti egzaminą ant mokintojos.

Moterė Mate isrado jurių žiuroną, kuri isztobulino jos dukte, su kurio pagalba tapo palengvintas sutaisymas laivų be iszkėlimo laivo iš vandens, nes su tūmi žiuronu galima matyti laivo plysius vandenyje.

Moterė Dutillon isrado būdą sutaisymo medegos panašios į murmurą; ta jos isradimą dar pagerino moteris Marchal. Moterė Deau isrado laivą gelbėjimui skęstančių, kuris buvo vartotas kiekvieną kartą su geriausiu pasisekimu, už kurį ji gavo ant parodų keletą garbės diplomų. Priegtam ji isrado dar pečių kėpimui, kelias padargas prievirimo reikalingas, ir peilį dėl ligonių. Moterė Beasley isrado masziną baczkų dirbimui ir gavo patentą ant prietaiso uždėjimui lankų ant baczkų. Toji maszina per dieną uždėda lankus ant 1700 baczkų. Elena Blachard iš Philadelphios, gavo patentą ant isztobulinimo siuvamos maszinos.

Amerikoje moters gavo patentus ant: isztobulinimo maszinos dėl siuvimo, verpimo, audimo, prietaiso gelbėjimui žmonių laike gaisrų, apszildymo vagonų be ugnies, maszinos dėl raszymo, sistemos davimo gando (signalo) ant jurių, prietaiso nuvarymui rukių (ukanos).

Privesti czionai paveikslai aiszkiai rodo, kokią vertybę turi moksliskas iszilavinimas ir darbavimasis moterių dėl žmonijos platesnio svieta, taip turtingo garsiais isradėjais ir mokslininkais, tai galime tikėtis, kad ir dėl mūsų lietuvių

nebus pro szalį, kad pramokintos mūsų moterys, kurių turime labai mažai, kurios supranta, kad jos ne kvietkos ir ne lėlės pasidžiaugimui, ir supratusias savo pareigas, nors kokiū doru budu prisidės prie darbo suteikiančio labą žmonijai ir tėvynei.

Lietuvės moteris, — kurios pasieks augsztesnį dvasiską iszilavinimą, — laukia platesnė uždūtė, negu moteris svetintauzių, tą gerai supranta kiekvienas, kuriam yra mielas tautiskas mūsų atgimimas, atsimys ypatingas mūsų apszvietunų, kurie pasidūda verstis savo moterims tai į lenkus, maskolius ar vokiecius, lygiai mainydami lengvai savo idealus ir tautystę. Apszviestos moters sulaikys tokius vyrus nū tautiskas pražuties.

(Pabaiga bus.)

Sesuo Albina,

Turėjau asz auklę Malviną. Užneszijo ji mane su broliu, amžiną jam atsilsį, ir atsiskyrė nū mūsų. Ji turėjo tada apie tris deszimts metų. Malvina buvo gera moteriszkė, darbininkė ir labai mus mylėjo. Isz pradzios ji tanklai mus aplankydavo, bet paskui visai pražuvo. Kas žin kur mudu su broliu girdėjova, kad suziedūta Petropilėje su geru darbininku, racziūm, bet jis laikas nū laiko geria ir prageria visa savo uždarbį; girdėjova taipgi, kad ji turi keletą vaikų, bet kur ir kaip gyvena — nezinojova. Mudu nematėva jos dvylika ar daugiau metų. Asz su broliu pabaigėva mokslus ir gyvenovą Petrapilėje. Vieną rytą ateina pas mane nepažįstama moteriszkė. Iszeinu ir ką gi iszgirstu: pora metų atgal numirė czionai, Petrapilėje, Malvina, palikusi serganciam vyrui tris mažus vaikelius. Nepraslinko nei poros metų nū myrio paczios, numirė ir vyras. Vaikai mus auk-

lės gyveno vieni tame pacziamė bute, kur ir seniaus. Asz supratau, kad Malvina mirde ma ir matydama, kad ir vyras ne ilgai gyvės, prasžė sujieszkoti mane ir papraszyti, kad asz padėciau jos vaikams. Nelinksma pasidarė man ant szirdies, kad niekados nejieszkotau savo auklės, kuri seniaus mus, dar vaikus, taip karsztai mylėjo ir taip rupinosi apie mus. Asz paklausiau moteries, kur gyvena Malvina, ir mudu su broliu iszėjova jieszkoti naszlaiczių. Priėję prie vartų didelio namo ant Katrės perkaso, paskambinova. Isz kiemsargio pirktelės iszėjo murinas vaikas ir ruszciu balsu paklausė: „ko reikia?“

— Gyveno czia, klausiu, racziū, Indrė, kur neseniai pasimirė?“

Vaikas, patylėjęs, atsakė, nisztikimai žiurėdamas į mudu: „Gyveno, bet jums ko reikia? Numirė jug! Vaikai liko, jie gyvena szitame bute — parodė vaiks į kiemo galą — pas Katrę.“

— Pas kokią Katrę?

— Valdytoją tų namų, tik tai dabar jos nėra namie. Jei nori su ja pasisznėkti, tai czia pat ji sėdi.

— Kur!

— Ten pas pat' tiltą; par-dūda pyragus.

Mudu su broliu atsiziurėjo va. Netoli nū mūsų sėdėjo su žeke rankose moteriszkė. Priėję prie jos, apsakėva, ko noriva.

Ji padavė mums raktą sakydama: „Negaliu atsitraukti, 120 numeris“. Tū tarpu priėjo žmogus ir Katrė atsisuko prie jo. Mudu su broliu nuėjova jieszkoti naszlaiczių. Įėję į nevalų kiemą akmeninio namo, pradėjova lpti per apszalusius laiptus ant ketvirto gyvenimo. Palipęs asz paklausiau, kur gyvena velionio vaikai. Mums parodė lpti dar augszciaus. Palipę, pasibel-dėva: Tūiaus iszeirdova laiba

vaiko balsą: „mes uždaryti, — raktas pas Katrę.“ Atrakinę mudu su broliu įėjova. Neszvariame kambaryje, be jokių rakandų, atradova penkių, szeszių metų vaiką, kuris maldė vaikelį pusantrų metų. Kambaryje buvo labai szalta, sienos jūdos, vietomis apipelėjusios. Vaikai buvo apszvynioję lupatomis, kurios jų visai neszildė. Veidas berniuko buvo mėlynas nosis raudona.

— Kas czia jus uždarė? — paklausiau.

— Albina, — atsakė berniukas, žiurėdamas mums į akis.

— Kokia Albina? Jusų sesū?

— Tai gi

— Su jumis daugiau nieks negyvena, kaip tikt Albina?

— Asz, Marytė — atsakė vaikas, ir jis pataisė ant galvos mergaitės nuplyszusią kepurėlę ir — Albina.

— O Katrė?

— Ji gyvena priesz mus.

— Kur gi dabar Albina?

— Iszejo drapanų skalbti, — atsakė vaikas ir pradėjo vaikszezioti po kambarį, supdamas aht rankų kudikį. Netrukus atsidarė durys ir į kambarį įėjo labai maža mergaitė. Ji skalbė kaiminystėje drapanas ir skubino parbėgti namon.

„Va ir Albina!“ — suszuko vaikas. Marytė, kurią neszijo berniukas, isztiesė rankas ir reikalavo, kad ją paimtų Albina. Pagaliaus Albina, pa-vaikszeziėjusi su vaiku po kambarį, atsisėdo ant kedės, o berniukas prisiglaudė prie jos.

— Dieve mano, — sznibžda man brolis, — pasiziurėk į jūs, pasiziurėk!

Per savo amžį neužmirsziu to vaizdelio. Pamislykite: tris vaikeliai vienoje kruvelėje, ir du isz jų žiuri į treczią, kaip į maitintoją, kuri pati dar taip maža!! Albina, miela Albina, kiek gi tu turi metų? — paklausiau asz.

— Naušilas...

— Ir tu viena su tais vaikais gyveni tame kambaryje?

— Tai gi, pon, — atsakė mergaitė, žiurdama mums į akis, — Katrė visą dieną pardayinėja ir gyvena skyrium; taip viena su jais, kaip tėtusis numirė, ir gyvenu.

— Iš ko gi tu, Albina, gyveni?

— Ant darbo einu, sziądien buvau drapanų skalbti.

— Ar seniai numirė motina?

— Marytę gimdant — ir Albina pasižiūrėjo į veidą kūdikelio, prisiglaudusio prie jos krutinės — tėtusis mano sakė tada: žiurėk, tu dabar motina vaikams, buk jiems gera. Asz iš visos spekos ir rupinaus. Seniau namie dirbau, bet dabar reikia eiti ant uždarbio iš namų.

— Ar tankiai eini ant darbo?

— Kaip speka išnesza — tarė Albina, žiurdama mums į akis — ko Tamista stebiesi? Gerti ir valgyti reikia.

— Ir kiekvieną sykį, kaip tikt iszeini ant darbo, uždarai vaikus?

— O tai kaip gi?! kad butų ramiau. Katrė, aczių, porą sykių įeina apžiūrėti, kaminszlūstis, ezionai žemiau gyvena, taip gi užaina; kitą syk' asz pati atbėgu. Jie sau bovijasi; Mikoliukas drąsus — nebijo, kad asz jį uždarau. Nebijai, Mikoliuk?

— Ne-e-e — atsakė vaikas — ko bijoti?

— Kaip gi vakare sutemus?

— Kartais Katrė dūda žvakę, o kad ne-tai ir taip pat sėdi. Jug nieko Mikoliuk?

— Niekas.

— Tikt seniau pelių bijojo. Mikoliukas man geras! — ir ji pabucziavo broli. — Mat kaip vėl susimurzinai; eik, nusiprausk... O kada Marytė pails — snekėjo toliau mergaitė — jis paguldys ją, užmigdys, o paskui ir nats atsi-

gu žvakę, atneszu koszelienos, jis tūjaus atsikelia. Mudu užkandava. Teisybė, Mikoliuk?

— Teisybė, Albinut, teisybė! — ir Mikoliukas kas-žin ko pradėjo verkti. Albina pasakėjo apie savo tėvą, motiną, papasakėjo kaip ji priesz myrį aimanavo, kaip mirė, kaip tėvą policija laidojo. Bet nei viena aszara nepasirodė jos akyse, nes gerai numanė, jūg, jai pradėjus verkti — pradės brolis ir seselė. Lyg užaugusi ji kentėjo sunkius darbus ir trukumus. Bet pradėjus verkti Mikoliukui, ji, nors ir ramiai sėdėjo ir, rodos, taip-pat, kaip ir pirma žiūrėjo mums į akis, neužsitūrėjo ir keletas didelių aszarų nubyrėjo per veidą. Asz užsigrėžęs į langą, slapta žiūrėjau, kas darosi kambaryje. Tūm tarpu Katrė, pardavus pyragus, įėjo į kambarį ir snekėjo su mano broliu.

— Ką nūg jų imti už kvatierą, — sakė ji — iš mielaszirdystės laikau, Dievo bijau...

— Ar ilgai gali iszturėti ta mergaitė tokią sunkią nasztą? — klausė brolis.

— Kaip Dievas padės. Mat kokia vikri! — plepėjo senė — ar tiki, mūsų kieme vien tikt ir sneka apie tą, kaip ji numirus motinai augino vaikus. O kad butum matęs, geras pone, kaip ji prižiūrėjo sergantį tėvą, tikrai butum stebėjęsis. Bet jis ją ir mylėjo! Mirdamas paszaukė mane: „Katrė, sako, dabar asz atsiskiu nūg jusų...“

— Tai mirdamas jiems nieko ir nepaliko?

— Kad nebuvo ką: kur geresni daiktai, už vaistus atidavėm.

— Kaip kaimynai su vaikais apsieina? Gražiai?

— Nieko, gražiai... Žinoma, ne visi... Naszlaitį galima nuskriausti. Vienas ponas

Asz pasenėsiu, už mane prie pyragų pasėdės. Tik tai jai už darbą mažai moka, o reikalauja kad padirbtu kaip didelė. Bet kokia darbininkė! Niekaip gyvai neatsisakys nū darbo, kad ir persunkus butu.

Senė, taip ilgai snekėjus, atsisėdo pasilsėti. Dar trupuziuką pasisznekėję su sene, kuriai mudu davėva pinigų ant malkų ir papenėjimo vaikų, pradėjova rengtis eiti, pažadėję vaikams padaryti viską, ką galėsime. Su mumis rengėsi ir Albina. Mudu praszėva Albinos neiti daugiaus ant darbo ir pasilikti prie vaikų, bet ji neklausė, sakydama, kad jai reikia iszskalbti treji marszkiniai, kad gauti suderėtus pinigų. Mudu su broliu praszėva Katrę pabuti tą dieną su vaikais ir, atsisveikinę su Mykoliuku ir Maryte, lipome žemyn. Ant apatinių laiptų atsisveikinova su Albina. Perbėgus per kiemą, ji prazuvo ant ulyezios.

Keletas pažįstamų mums padėjo priglobti vaikus: Mikoliuką ir Marytę atidavėme į naszlaiczių namą, Albiną paėmė pažįstama siuvėja. Iš jos iszėjo labai gera siuvėja; dabar ji turi nedidelę krautuvej. Mokslo iszmokinti jos negalėjome: skaityti gerai skaito, bet raszyti tikt skaitlius gerai raszo. Mikoliukas jau mokintis gimnazijos — jis rengiasi buti mokintoju. Marytę paėmė viena gera moteriszkė už augintinę. Dūk Dieve, kad tai mergaitėi visada butu taip gerai ir szilta gyventi, kaip dabar.

Daug laiko praslinko nū tos nienos, kada mudu su broliu lipova per neszvarius laiptus didelio namo ant Katrinos perkaso. Brolis, amžiną atsilsį, jau mirė. Albina isztekėjo ir turi dvejetą vaikų. Daznai jie visi pas mane sueirenka. Visi gerai gyvena. Kaip gera at-

„Garsui“.

„Garsas Amerikos kuningų“ (nes tikt apie kun. apginimaszo) NN. 38, 39 ir 40 dūda „Vienybei“ pamokinimus kaip reik raszyti apie peiktinus kuningų darbus. „Garsas“ tvirtina, kad „Vienybė“ neapkenčia kuningų ir -ba- tikėjimo, kad „Vienybė“ nuplėsze ve liónio kun. A. Burbos garbę, kad nesilaiko teisybės raszydama apie kuningus, kad „Vienybė“ sulaikė aukas ant paminklo knn. A. Burbos ir baistrybė dar kitokių prasikaltimų, už kuriūs netikt nedaro metavonės, bet to daryti nei mislyje neturi — atszaukti ir sulpinti kuningams sudraskytą garbę.

Ar isz tikrujų taip yra?

Mūsų neapkentimas kuningų yra tokis, ant kiek jie užsipelno savo netikusiais darbais. Mes reikalaujame nū kuningų, kaipo apszviestesnių, idant jie butu žibintuvais mūsų nuvargusiems tamsiems žmonėms ir netrukdytu visokiais budais žmonių apsiszvietimą. Mes reikalaujame nū kuningų, kad jie misdami isz visūmenės, rupintusi apie savo maitintojų pakėlimą protiszką, doriszką ir medegiszką, bent su roda, kad surinktą pervirszi (iszteklių) sunaudotu ant tų žmonelių labo, nū kurių surinko (parapijos), kad neaikvotų visūmenės turto savo privatiszkiems begaliniams reikalams, kadan-gi gaudami algą, kokią didei retas darbininkas gauna, turėdami dovanai kleboniją, gali žmoniszkai pramisti ir neprivalo žmonių engti. Nieko nesakytumėm kuningams už tai, kad surinkę perteklių suvartoja taji ant tautiszkų ir kitų visūmenės reikalų, kadan-gi kitaip didei sunku ir veik negalima yra iszkaulyti nū nesuprantanczių kokį centą ant viesų tautis-

lėjimo prie tautiszkų organizacijų. Kad kuningai neužraszytu bažnyčias vyskupams, kurias pástato tikt parapijonai, ant kurių vyskupai nedūda nei cento. Kad kuningai isz sakyklų ir klausyklų negintu žmonėms laikraszczius ir knygas skaityti po bausme negavimo „iszriszimo“ ką apskelbė vieszai, kun. Pautienius, Kravczunas, Stepanaviczius bei Žebrys, o kiti kuningai ir tą patį daro ir pamokslūse nurodo, kad reik skaityti tikt gerus, teisingus laikraszczius, tai yra „Garsą“ ir „Rytą“. Mes reikalaujame, kad kuningai neskirstytu žmones į partijas ir nesėtu vaidus, nedraugautu su szunliežuviais, arkliavagiais ir girtūkliais, kurie už bonkutę alaus arba czierką degtinės, pas kun. iszgerę užpūlinėja ant gatvių kun. nepatinkanczius ir gandina perszovimais; kad dėl apmuilinimo akių visūmenės nesiszirtu tokių iszsvirkėlių ir parapijų komitetus, kurie yra tikt isz vardo. To reikalaujame nū kuningų, mislyjame jūs iszaugsztinti ir kada jie taip pasielgs, priversti busime jūs girti. Kuningas nėra savininkas parapijos nei parapijonų o tikt jų tarnas, atliekantis parapijonų ir žmonių reikalus, už ką gauna savo paskirtą algą. Peikdami kuningų nedorus darbus niekūmi neapkcncziame tikėjimo, o tikt apginame nū kuningų jį zeminanczių.

Už nuplėszimą garbės velionio kun. A. Burbos mes kaltais nei kiek nesijaucziame. Raszėme tą, kas buvo gryniausią tiesą. Tą gerai žino ir pats „Garsas“. Kad butumėm raszė neteisybę, butumėm priversti buvę per sudą atszaukti. Apie Chicagos parapijos reikalus nors gryniausią tiesą pasazėme, kun. Kravczunas pagundytas nū dviejų kun. isz Pensylvanijos paketino mus skusti už nuplėszimą garbės

bet matomai neprisirengė. Ar dar teisingesnės žinios „Garsas“ reikalauja? „Garsas“ nupeikė kratymą Chicagos parokasos, nurodydamas, kad isz to nieko pelno nebus tautai (kuningams). Musų nurodymai blogų kuningų darbų yra teisingi ir tūmi norime jūs pataisyti. Pagiriant tokius, jie nepasitaisys. Jie vietoje pataisymo, iszsiteisinimo tikt keikia, kad tai bedievių darbai, iszmislai. Pittstono korespondencijos atszaukimas priguli užgautamjam ir „Vienybėje“ yra visados vieta, tegul tikt užgautasis paraszo atszaukimą. Kad neplaukia aukos ant paminklo velionio kun. A. Burbos tai ne musų kaltė o tiktai „Garso“ apie ką esame jau pirmiaus raszė. Prie dabartinių sanlygų paminklas nepastos isz aukų ir mes padūdame receptą sziokj: Visi kuningai te meta po szimtinę o paminklas bus tūjaus. Ne musų kaltė ir iszmislai, jeigu mes matydami ir gaudami žinies apie negerus kun. darbus garsiname. Jeigu tylėtumėm, butumėm dalyvais tų darbų ir tada visūmenė mus paniekintu. Musų pareiga yra tannauti visūmeni o ne tuliems pavieniams, kas per vieni jie nebutų, kurie bijosi savo darbų ir slepia jūs nū visūmenės. Ne musų kaltė, kad yra daugiaus rasztų nupekianczių kun. negu pagirianczių jūs. Isz to matoma, kad kun. nepergeriausiai elgiaisi, jeigu jūs negiria o nupekia. „Garso“ uždūtis yra tikt uždengti negerus kun. darbus, kad niekas jų nematytu. Nereikia piktai daryti, nereiks nei slėptis. Pats „Garsas“ gana gerai žino, apie netikusius kuningus, bet apie tai tyli, ir dėlko? Dėlto; kad vieno netikusio kun. darbai atsiliepia ant visų. Paviekslan kun. Kravczuno. Dabar visur žmonės sujudo ir tankiai užmeta savo kunin-

Teisingi žmonės nesibijo jokių užpūdinėjimų, nes žino, kad teisingai elgiantės niekas ant jų negalės užpulti, jų garbę nuplėszti. Bijosi tikt piktadariiai ir vagys. Jie norėtu, kad nieks apie ju nedorybes nedasizintotų kad laikraszczių nebutų, kurie prasergsti žmones, idant jie galėtu savo nelabystes be jokios periszskados toliaus varyti.

„Garsas“ pirmiaus užmėtinėjo asabiszkumus, dabar gi vėl užmeta už visūmeniszką apskelbimą. Negalima įtikti ir gana.

P. Szeszkas reikalauja parodymo vardais tų kun. kurie negerai, ką pikto jie darė ir daro, kad galėtu mus broliai nū jų apsisaugoti, nepriimti į savo tarpą.

Lai p. Szeszkas jūs susiranda pirmesniūse NN. „Vienybės“ ir per „Garsą“ pranesza visūmeni apie anų netikumą.

Kun. Žebrys, 39 num. „Ryto“, vietoje iszrodymo tiesos, kalba apie sumaiszimą smegenų. Mes apie jo sumaiszimą smegenų neraszėme, o tikt apie darbus parapijoi. Aiszku, kad kun. Žebriui tas nepatiko ir smegenis sujudio. Mes ant to neatsiliepsime, nes kun. Ž. isz tolo lenkiasi nū savo darbų ir gėdisi jų prisiminti.

Ką Dievas nor bausti, tam pirmiausiai atima protą. Kas iszdrustu teisinti visiems matomas ir zinomas nelabystes, kaip „Garsas“ su „Rytu“ kad daro? „Rytas“ num. 37 tvirtino, kad vyskupo esą paskirta alga kun. \$67 ir už kozną tikėjimiszką patarnavimą dar po tam tikrą mokestį, szliubą \$10, kriksztą \$4 ir t. t. Num. 40 atszaukia, kad „taip pasakęs kaimynas angliszkos parapijos klebonas“, kad neiszskentėtu tiek, kaip kun. Kravczunas Chicagos. Tikras kankintinis! Tegul „Garsas“ su „Rytu“ iszaiszkina kur tokie yra įstatymai, kad užmokant

kiekvieną tikėjimiszką patarnavimą?

„Garsas“ su „Rytu“ gali raszyti ir teisinti kuningus kiek tikt nori. Bet visūmenė mato jau szįdien kur yra tiesa ir istengia jau atskirti tiesą nū melo, mato kas yra jų draugu o kas nedraugu.

Isz praeites.
2000 m. — 1887 m.
— per —
Edvarda Belamy

Lietuwiszškai iszguldė Sunus K.

(Tąsa.)

Sapne regėjęs tobulą surėdymą, negalėjau susilaikyti, nes tas labai užgavo mane, matant nesuskaitomas eiles krautuvių, tesencziusi abiem pusėm gatvės, kaip tiktakis matyti gali į abu galu, o dėl didesnio apjūkimo tos regyklos, desėtkai tų krautuvių turėjo vienodus pardavinius. Krautuvės, krautuvės ir krautuvės, mylios krautuvių, deszimts tukstanczių krautuvių dėl aprupinimo pirkiniais vieno tiktai miesto, kuris mano sapne tapo aprupintas visame isz vienos tiktai krautuvės prie pagelbos atsakanczių įtaisų ir skyrių, kur perkantis, be prazudymo laiko ir darbo rado visokius galimus iszdarbius visaszvietinės pramonės. Tenai darbas iszskirstymo buvo taip lengvas, kad kasztai buvo veik neįtėmyjami ir labai maži. Perkantysis mokėjo kasztus tikt už padarymą to daikto. Czionais-gi pats iszskirstymas pirkinų, persiuntimas jų pakėlė prėkę ant ketvirtos dalies, treczios, pusės ir dar didesnės. Tos deszimts tukstanczių krautuvių turėjo samdytis namus brangiai mokėdami samdą, apmokėti eiles savo pardūtojų, deszimts tukstanczių kasierių ir kitokių dar pagelbininkų, ir apart to iszleisti daugelį kasz-

saviszkos kovos, o sunaudojan ti turėjo tūs visus kasztus už mokėti.

— Koks tai puikus budas atvedimo tautos prie ubagiszko krepzio!

Ar buvo tai žmonės, tie, kuriūs aplinkui save macziau, ar dar tikt vaikai, kad savo reikalus vedė pagal tokį surėlymą? Buvo tai ypotos protingos, nematančios tame nieko blogo, kada iszdarbė, gatavas jau sunaudojimui, žudė taip daug savo vertumo nenaudingame kelyje? Lygiai kad žmogus valgytu su sžaunksztu, kuris sunaikytu pusę savo įtalpos tarpe bliudo ir burnos, ar gi nebutu žmogus pusiau alkani?..

Pirmiaus perėjau tukstanczius kartų Washingtono gatve ir macziau vietas pardavėjų, bet dabar mano žingeidumas ypatiszkai atsikreipė prie jų, kaipo bucziau niekad jų nematęs. Macziau puikius iszstatymus krautuvų langūse, prikrautūse pirkiniais darbszcziai ir artistiszka iszdėstytus, dėl patraukimo akies. Macziau pulkus moterių, prisizūrint į jūs, lygiai ir savininkus, tēmyjanczius, kokią įtekmgę turi jų pardaviniai sudėti langūse ant praeinanczių. Įėjau į krautuves ir macziau žmones, kurie sakalo akia žiūrėjo ant viso užsiēmimo, dabojo darbininkus-pardavėjus, versdami jūs prie darbo, prie gundymo žmonių, idant pirktu, pirktu ir dar pirktu... už piningus, jeigu jų turėjo, ant paskolės imtu, jeigu piningų neturėjo, idant pirktu tai, ko jiems nereikėjo, pirktu daugiau, negu buvo reikalas.

* Kartais visai netekau mistių; tasai iszveizėjimas maiszė mano protą. Kam-gi tasai stengimasis ir vertimas žmonių, idant pirktu?.. Be abejonės, nėra nieko draugiszko, su reikalu tų daiktų, kurių nereikia. Be abejonės buvo tai szlyksz-

žmonėms tą, ko nereikalavo, kas galėjo buti reikalingas tiktai kitiems. Prie kiekvienos tokios operacijos, tauta tapo vis vargingesnė. Toliaus, ką gi mislyjo tų krautuvų savininkai? Priminiau sau tada, kad neveikė jie kaipo iszdarbinėjai, kaipo tie, kuriūs macziau krautuvėse Bostono sapnyje. Jie netarnavo abelnam reikalui o tikt savo asabiszkam ir visai jūs neapėjo, kaip jų pasielgimas su žmonėmis yra netikęs ir szlyksztus, jeigu tiktai jie gali savo turtus padidinti, kada visoki pirkiniai buvojo jų savaszcia, kad tikt daugiau jų pardūti, brangiaus už jūs gauti ir sau kūmūdžiausią naudą traukti. Jūm labiaus žmonės bus iszlaidesniais, jūm lengviaus bus jiems prigundyti jūs prie pirkimo nereikalingų daiktų, tūmigeriaus yra dėl pardūdančių. Gundinimas prie nereikalingų pirkinų buvo aiszkiau veikimu deszinties tukstanczių krautuvų Bostone!

Ir dėlto, nei savininkai krautuvų, nei jų darbininkai visai nebuvo prastesniais žmonėmis, negu kiti Bostono gyventojai. Jie turėjo rupintis apie pragyvenimą ir užlaikymą savo šeimynų, ir kūmū butu galėję užsiinti, kad nebutu jiems reikėję taip daryti ir žmones gundyti? Nebuvo galima reikalauti nū jų, idant mirtu badu, laukdami atėjimo naujo surėdymo, koksai mą sapnavosi, kuriame kiekvieno ir visų reikalai buvo vienoki. Bet, Dieve mieliausis, kas ypatingo, kad prie tokios sistemos, kaipo toji aplinkui mane, miestas buvo taip nuskuręs, žmonės taip vargingai apsidarę, o daugelis isz jų tikt skarmalais ir iszalke.

Po tūlam laikni pasikreipiau į pietinę dalį Bostono ir atsiradau tarpe visokių darbaviecių. Buvojau toje dar-

ezionai, lygiai kaip ir ten, dabar tikt supratau prigulincziai, ką macziau. Pirmiaus mislyjau, dabar atsimindamas, kad pagal sziaudieninius apskaitymus, Bostonas turėjo apie keturis tukstanczius darbaviecių, bet dabar tame skaitliuje atradau paslaptį, kad labai mažai tose darbavietėse yra padaroma iszdarbių.

Jeigu Washingtono gatvė iszveizėjo kaipo budelė, tai ezionai apyregė iszveizėjo daug liudnesnė, kada iszdirbimas yra veikimu pavienų ir iszskirszcziusių. Netikėtai anos keturi tukstancziai darbaviecių nedirbo sutikime ir tūmū veikė su didele iszkada, gramzdydamos viena kitą prapultyn, vietoje dirbti isz vien ir tūmū pakelti iszdarbystę visų lygiai.

Pyszkejimas ratų ir kugių, lekiantis isz visų szalių, nebuvo aidų ramaus pramoniszko darbo, bet kaipo tarszkejimas kardų, kuriais kovojo prieszai. Tos darbavietės buvo vis kaipo drutvietės, isz kurių kiekvienas kovojo po savo ženkle su darbais, pakreiptais prieszais kitą darbavietę ir aplinkui esanczias, kad jas panaikinti.

Vyduryje tų drutyecių dabota tūmū labiausiai organizacija pramonės, pavienės kompanijos dirbo po vienu centraliszku rėdu. Jokis pasunkinimas arba paantrinimas nereikalingo darbo buvo nedaleistas. Kiekvienas turėjo paskirtą sau darbą ir niekas netinginiavo.

(Toliaus bus.)

Balius! Balius!

Draugystė Didzio Lietuvos Kunigaikszczio Gedimino, Brooklyn, N. Y. rengia didelį pirmutinį balių ant savo naudos. Balius bus Subatoje 12 dieną Lapkriczio (November) 1898-m ant Palace Hall po num. 93 Grand str.

Naujorko, Jersey City ir kitų vietų ant tos gražios zobovos ir pasilinksmavimo, nes tokio dar niekados Brooklyne nebuvo. Muzika grajys pirmos klisos szokius ir kiekvienas bus užganėdintas.

Komitetas.

Pajieszkojimai.

Pajieszka savo brolio Jono Greiciaus, kuris paeina isz Kauno guber. Raseinių pavieto, Erzvilko parapijos, Paskinių kaimo. Pirmiaus gyveno Naujorko Valstijoje o dabar nežine kur jis randasi. Turiu labai svarbų reikalą prie jo. Dėlto nūlankiai mēdžiu gūdotinų viengenczių, kurie apie jį žinotu, arba jis pats, suteikti mą žiną ant szio adreso:

Miss Ana Greicike
3244 S. Morgan str.
Chicago, Ill.

Atsakymai

Vargeliui, New Haven. Deltų 5 c. neverta užimti vietos laikrasztyja. Isz to gali pakilti asabiszkumai.

Parapijonui Waterbury. Jusų raszto netalpiname dėlto, kad gavome du vienodų ir vieną turėjome palikti. Atsakymo „Rytui“ taipgi netalpiname. Su pliku grumtis neužsimoka.

Lenkasant rekorderio

P. Louis C. Gabryelevicz yra paskirtas nū demokratiszkos partijos ant rekorderio. Jis gerai pažįsta visus reikalus ir vertas yra parēmimo. Dėlto balsūkite už Louis C. Gabriell isz Nanticokė ant rekorderio.

Amerikonas ant Kongresmano.

Ponas Stanley Davenport'as yra paskirtas ant kongresmano nū demokratiszkos partijos. Jis yra geras amerikonas ir darbininkų prietelius, jis pats yra neturtingas ir gerai žino ko betureziai žmonės nori. Balsūkit už Stanley Davenport.

